

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета

Умови передплати.
3 пристанкою і пересилкою:
На рік 4 карб. || На 1/2 року 2 карб.
На 3 місяці 1 " || На 1 міс. 50 коп.

За кордон:
На рік 9 карб. || На пів року 4 карб. 50 коп.
За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:
1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) щодня з 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кіевская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).
Передплатувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ ТА ПІСЛЯ СВЯТ.

— Рік перший. —

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти

с—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодячі, переходять в редакції 3 місяці висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток:

За рядок поперед тексту або за || за перший раз 40 коп.
його місце плати ся || за другий 20 коп.

За рядок після тексту
за перший раз 20 коп. || за другий 10 коп.
Хто шукає заробітку, платить за оповістку тільки половину показаної ціни.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в Києві з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всякі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельетони і т. п.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі зоділились писати: проф. Антонович В. Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковський В., Василенко М., Верзіла А., Винниченко Вол., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гнатюк В., Грінченко Б., Грінченко М. (Зайрня), Григоренко Гр., проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитрієв М., Дніпрова Чайка, Доманицький В., Дорошенко В., Дорошенко Ол., Єфремов С., Жебуньов Л., Житецький П., Коасницький Є., Квітка К., Коваленко Гр., Козловський В., Комаров М., Комарова Г., Конощенко А., пр-доц. Корчак-Челурковський А., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левіцький М., Леонтович В., Ліпа Ів., Липковський С., Лисенко М., Лисовський Ол., Лозинський М. Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Миронець В., Науменко В., Падяла Л., проф. Перетц В., проф. А. Поштин, Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивенький), Славинський М., Сластьон О., Смуток П., Гр. Сьотобочний, Степаненко В., Тимченко Є., Тулан-Барановський М., Франко Ів., Чернявський М., Чукаленко Є., Шрай І., Яновська Л., Ярошевський Б. та інші.

Ціна газети Громадська Дума на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

Громадська Дума виходить щодня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції Громадської Думки—у Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає **Володимир Леонтович**.

НОВА ГРОМАДА

літературно-науковий місячник, почне виходити з січня року 1906.

НОВА ГРОМАДА міститиме твори красного письменства (поезії, оповідання, повісті, драматичні твори), наукові й публіцистичні статі, огляди політичного і громадського життя на Україні й по-за її межами і т. п. **НОВА ГРОМАДА** має тих самих співробітників, що і „Громадська Дума“; виходитиме щомісяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна з пересилкою на рік 6 карб., за кордон—8 карб. 50 коп.; окремо книжка коштує 75 коп.

Адреса редакції **НОВА ГРОМАДА**—в Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає **Володимир Леонтович**.

Передплатувати **ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ** і **НОВУ ГРОМАДУ** можна також в книгарні „Кіевской Старини“, у Києві, Безаківська ул., ч. 14. Відомості про продаж на роздріб газети „Громадська Дума“ можна мати у д. Компанійця, Хрещатик, ч. 54.

У Львові газету і журнал можна передплатувати в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Од редакції.

Редакція „Громадської Думки“ оповіщає, що числа 7, 9, 10, 12 та 19 всі розійшлися і висилатись не будуть.

! ЧИТАЙТЕ !

Сокільський Базар у Львові

ГАЛИЧИНА—АВСТРИЯ.

має на складі вироби українсько-галицького люду:

Ліски (топірці) вибивані різнобарвними пацьорками в ціні від **3—10** карб.

Коробки вибивані пацьорками від **6—10** карб.

Вишивані краватки в ціні **2—5** карб.

„ сорочки „ „ „ **5—10** карб.

„ рушники „ „ „ **3—10** карб.

„ запаски, обруси „ „ „ **3—10** карб.

Ланцюжки (бердани) з пацьорків до годинників в ціні від **2—6** карб.

Вироби з глини, як тарелі, тарельці, флаконки, вазони, попілничка, окрашені випивками або портретами Шевченка, Котляревського, Лисенка, Хмельницького в ціні від **1—50** карб.

Великий вибір патріотич. українських листовн. карток в ціні по **4 і 5** коп.

Всі ті річі набувайте в Торговлі приборів до писання „Сокільський Базар“ у Львові, ул. Руська ч. 1. Галичина—Австрія 4562—4—1

Сь 5 февраля въ г. Киевѣ выходитъ

УТРЕННИМЪ ИЗДАНИЕМЪ БОЛЬШАЯ ЕЖЕДНЕВНАЯ ГАЗЕТА

„ОТГОЛОСКИ ЖИЗНИ“

Издаваемая при участіи мѣстныхъ и столичныхъ литературныхъ сѣтъ. Собственные корреспонденты въ Петербургѣ, Москвѣ, Одессѣ, Варшавѣ, а также въ главныхъ городахъ Европы.

Подписная цѣна съ д. ставкой и пересылкой на годъ **9 руб.**, на 3 мѣс. **2 руб. 50 к.**, на 1 мѣс. **90 к.**, Съ 5 февраля по 1 марта **75 к.**, Цѣна отдѣльнаго номера **5 к.**

По соглашенію редакціи съ издателями приостаивленой газеты „Кіевскіе Огни“, подписчики этой газеты будутъ удовлетворены выселкою имъ номеровъ „Отголосковъ Жизни“.

Подписна и объявленія принимаются въ Главной Конторѣ „Отголосковъ Жизни“, Крещатикъ д. № 41 (прот. Фундуклеевской) и въ отдѣлахъ Конторы при редакціи „Отголосковъ Жизни“: Мало-Житомирская, д. № 6 и при книжномъ магазинѣ С. И. Иванова, Фундуклеевская д. № 2.

Адресъ редакціи: Мало-Житомирская, д. № 6. Телефонъ 1514.

ЗУБНА ЛІКАРНЯ

Д-рів Березницького і Д. Цигури

Фундук. 30, риг Театральн. Приём. від. 9 г. ран. до 7 г. веч. Гоння, пломб., випрв., штучні зуби. Плата по затвер. таксі. Порада і гоїння 40 коп. 30—6

Друкуються і незабаром має вийти перша книжка журналу

„НОВА ГРОМАДА“

Міститиме статі В. Винниченка, М. Вороного, Б. Грінченка, Д. Дорошенка, М. Комаря, М. Левіцького, Д. Марковича, В. Сивенького та інших.

Передплата приймається.

Київ, 14-го лютого.

Розглядаючи державний роспис на 1906 р., а також справоздання міністра фінансів з приводу цього роспису і загального стану державних фінансів, ми мали нагоду зазначити, що на сей рік лишилося 226,2 мил. карб. видатків, яких не можна було покрити в минулому році. У своїй справозданні міністр фінансів доводив, що з цієї суми 125 мільйонів будуть покриті лишком доходів, які виплинуть до скарбу в 1906 р. Таку надію ми вважали зовсім марною з огляду на внутрішній стан життя держави за останні місяці минулого року. Тепер потроху надходять відомості про те, як прибувають до скарбу державні доходи за сей час. Ці відомості дають право гадати, що минулий рік дасть дефіциту не 101,2 мільйон. карб., як лічить міністр фінансів, а може навіть більш тієї суми, що ми зазначили (226,2 мил.). Державний контролер, що пильнує виконання державного роспису, зазначає, що за ноябрь і декабрь місяці минулого року в одній Москві недоплачено скарбові більш, як 80 мил. карб. Також з справоздання урядовців контролю про те, як надходять до скарбу державні доходи по губерніях: катеринославській, ериванській, чорноморській, іркутській, та по областях: єнісейській, забайкальській і по Сахаліні, видно, як страшенно шкодливо відбилися на державнім бюджеті події останніх часів („Слово“). Се ще тільки перші і окремі відомості, але вже й з них видно, як поміялося міністерство що до стану державних фінансів. Без сумніву, повне справоздання державного контролера про виконання роспису 1905 р. дасть правдиву картину фінансової політики бюрократії. На жаль тільки, що такі справоздання оголошуються у нас дуже пізно, аж тоді, як вже громадянські думки і увагу притягають до себе інші справи, що стають на часі, наприклад, справоздання про виконання роспису 1904 р. оголошено тільки в кінці 1905 р.

Не справдилася, поки що, і друга надія міністерства фінансів—покрити дефіциту позикою грошей за границею. Як відомо,

міністерство фінансів вирадило бувшого міністра свого, д. Кокорцева, до Парижу для позики грошей у тамошніх банкірів. Кокорцев уже вернувся з подорожі, алеж позичити грошей йому не довелося. Принаймні до сього часу не маємо офіціальних відомостей про наслідки цієї подорожі, чутки ж і події останніх часів, наприклад—переселка державним банком що-місяця золота за границю подають думку, що міністерству не тільки не довелось зробити нової позики, а, навіть, ще приходитьься негайно виплачувати тимчасову 150 мільйонову позикку у німецьких банкірів. Це примусило міністерство фінансів шукати інших способів добути грошей. Виникли проекти внутрішніх позик; один з них, мабуть з волі самого міністерства, став відомий громадянству. Алеж зла критика, якою преса зустріла цей проект, незабаром примусила міністерство офіціально повідомити громадянство, що се тільки один з проектів, які ще має розглядати і обмірковувати міністерство.

Таким робом, способи, яких прикладає бюрократія, щоб поліпшити сучасний лихий стан державних фінансів, не дали поки що жадних наслідків. Причини цьому, очевиднож і фінансова політика і сучасний загальнополітичний лад у державі. Старий лад, признаний маніфестом 17 жовтня до скасування, ще існує, заведення ж нового ладу все одтагається надалі. Непевність в тому, як укладеться новий лад, який він буде і коли саме візьметься до впорядкування ріжних сторін державного життя, вдержує заграничних банкірів од позики. Напевно можна гадати, що банкіри иначе поводити б, як би теперішнє міністерство Вітте-Дурново само не відбирало в їх віри до фінансового ладу в майбутній конетітудійній Росії. А тим часом з газет ми знаємо, що міністерство поспішає погодити старі основні закони про державний лад з маніфестом 17-го жовтня. Насамперед воно взялося розв'язати питання про права майбутньої державної думи в справах фінансового урядкування. Як подають газети, відповідні статі конетітудії мають такий зміст. Розглядаючи росписе доходів і видатків, державна дума не має права змінити статі, що буде заведено до роспису по законам, штатам, росписам і Височайшим повелінням. При незгоді між державною думою і державною радою, росписе іде в окрему комісію, що має погодити думу і раду. Як що росписе не буде затверджено до початку нового року, то торішній росписе лишається в силі. Порівнюючи подані статі нових законів з так званим „бюджетовим правом“ конетітудійних держав, треба зазначити, що права державної думи порядкувати фінан-

сами занадто обмежено. Державна дума матиме право тільки обмірковувати ті або інші статі роспису, а справжня фінансова влада буде в руках уряду. Державна рада навіть не зможе провести реформи в сучаснім бюрократично-фінансовім ладі, бо всі статі доходів і видатків основані на законах, росписах і штатах. Крім того, в нових законах нічого не сказано про контроль державної думи над виконанням державних росписів. Коли нові основні закони і справді дадуть державній думі таке обмежене право, то якими способами зможуть народні посли полагодити сучасний фінансовий лад, поліпшити становище державних фінансів і твердо поставити державний кредит. Для того, щоб показати, як проект нових законів не відповідає правдивому конетітудійному ладові державному, подамо тут відповідні статі з конетітудії Бельгії. „Ні один державний податок не може бути установлений інакше, як тільки по закону“ (ст. 110); „нікого не можна визволити від податку або зменшити комусь податок інакше, як по силі закону“ (ст. 112); „державні податки встановлюються законом що-року. Закони, що установляють їх, мають силу в протязі одного року, хіба б тільки ті самі закони були прийняті і на новий рік“ (ст. 111). „Що-року палати установляють росписе і бюджет. Всі доходи і видатки держави мають бути показані в бюджеті і в росписах“ (ст. 115).

Церква і держава у Франції.

Перша зрада французького духовенства народнім інтересам виявилася в заходах духовенства під час виборів президента французької республіки д. Лубе. З того часу світство, розпочав над французьким духовенством, дало докази одритості і потайної пропаганди пожеж народом та військом монархістичних думок, тоб то, що в Франції треба знов завести короля і скасувати республіку. Трує, зроблений в манастирі ордену Ассомпціоністів (Успенія) 1899 року, дав цікаві відомості про зносини ордену з кандидатами на французький престол, одявив, що на росповсюдження пожеж військом газет та видань монархістичного напрямку роєструються сотні тисяч франків. За свою ширю працю на запомогу наслідникам французьких королів і ворожнечу до республіки монахи ордену Ассомпціоністів були вигнані з Франції, а сама подія вказала на потребу нового закону, який дозволяв би урядові ревізувати діла манастирів.

Не на користь народу працювали й духовні місії, які йшли завойовувати колонійські землі та примушувати народи Азії і Африки користись французькій державі. Правда, за підмогою французького уряду, духовенство проповідувало в колоніях християнство і народ сирив заходам уряду та місіонерів до тої пори, поки не дознались, що на колонії витрачається стільки грошей, скільки вони самі того не варті, та поки народ не переконався, що місіонери тільки прикриваються проповіддю Христової віри, а за тим ховається сріброблюство духовних особ. Французький уряд не зумів діяль-

ности мисії через те, що він не міг вирішити колоній, яких запобігали всі європейські держави. Французький народ ховав незадоволення і одрота гостра ворожість проти мисії та духовенства вибухла в час китайської війни 1900 року. Неморальні вчинки мисіонерів в Китаї привід до боротьби з мисіонерами та клерикалами, що була розпочата в кінці XIX віку. Не раз такі видатні люди, як Клемансо, Жорес, Пресансе та інші, вказували на роботу мисії, що вони безсестять французький народ. Не раз всюдю було зазначено, що мисіонери на далекій схід та південь везуть не тільки Слово Боже, а й ту смачну горілку і ті цагарки, які готують також монахи: шартрез та бенедиктин. Під впливом резолюції паризьких мітингів міністерство Вальдека-Руссо мусіло звернути увагу на маркитанську роботу мисіонерів в Китаю і ухвалили, щоб ті китайські речі, які за безцінь було перекуплено в грабительів Пекина мисіонерами, поодбирати по мисіонерських конторах французьких городів та на таможнях і вернути їх китайцям.

Ворожнеча французького народу до духовних перейшла в обурення, коли французьке духовенство почало боронити своє колишнє право не цускати урядовців контролювати монастирські мастиности та фабрики. Міністерство Вальдека-Руссо мусіло скасувати безконтрольність фабричної діяльності французьких духовних орденів та товариств, щоб поставити всіх французьких робітників під захист фабричних законів. Справді, дивно було бачити й чути, що на фабриках духовенства немає догляду фабричної інспекції, що в монастирських фабриках даремно працюють дітки-сирітки, що учаться в монастирських школах в такій літній 8—10, коли закон забороняє роботи по фабриках. Було видано закон, який не тільки примусив одніти монастирські фабрики для фабричної інспекції, але й ухвалив брати з комерційних підприємств духовних податки нарівні з усіма державними підприємствами. Упертість французького духовенства що до виплачування нового державного податку примусила французький уряд ухвалити постанову: пропродати духовні мастиности за неплату державних податків. Скандаль, який бували при цінуванню, викликали в народі до духовенства страшенну исповягу.

Вальдека-Руссо, підготувавши реформу розділу церкви й держави, зрізав портфеля міністра і передав справу розділу церкви й держави кабинетові Ком'я. Невічлива папська нота, що образила французький народ, прискорила реформу і примусила міністерство Комба рішучо стати за розділ церкви й держави. В лютому (февралі) року 1905 міністерство Рув'є внесло в парламент проект закону про розділ. По новому закону держава не повинна давати грошей на жалування духовенству і на всякі інші церковні потреби, а замість консісторій та епархій справами церкви мають керувати особні товариства. Тим товариствам повинно передавати увесь церковний скарб і всі гроші, окріч подарованих державою, які повинні повернутись до казни. Всім духовним особам, які тепер мають жалування од казни, буде дано пенсію по смерть або до якого часу, відпо-

відно годам служби. Всім дається воля віри і уряд не втручається в справи віри, доки вони не загрожують державному ладові та спокою. Рок 1905 закон про розділ церкви й держави у Франції ухвалено і назад нема вороття. Французьке духовенство втратило свої привілеї і йому доводиться самому дбати про себе. Французький уряд не хоче знати папських інстїтуцій, папських послів та єпископів. Прийшла звістка, що для Франції папа Пій X сам, без знасичи з французьким урядом, має назначити єпископами оо. Шенедена та Лїгоне, а разом з тим оголосити епїскаліку (посланіє) проти розділу.

Теор тільки французьке духовенство зрозуміло ту втрату, до якої довела їх уперта недбайливість до народних змагань та інтересів. Французьке духовенство вжило останнього способу, воно спробувало не скоритись новому закону, забуваючи, що закон є закон і що виконання його забезпечено силою. Яких би скандалів не було підчас переносу церковного скарбу, питання про розділ церкви од держави скінчено і ні єпїскаліку Пія X, ні найстрашніші постанови папської консісторії, ні невпинний галас клерикальної печаті не поверне народньої любови до тої інстїтуції, яку заеужено за зраду народнім ідеалам.

Любов народу до духовенства приходить од твердого бажання духовенства йти з народом, розділяти народнє лихо й народню радість, а не задовольнятися тільки працею на користь собі.

Духовенство мусить знати, що той, хто не з народом, той проти народу, і раніш, або пізніш получить те, чого він заслужив. Двадцяті вік дав тому приклад, і французький народ—перший народ, який своїм пастирям духовним за недбайливість про народ дав ту плату, на яку духовенство заробило.

К. П.

3 газет та журналів.

* Останні часи газети повні звісток про плани і заміри уряду, про ту чи иншу постанову в міністерській раді, про те чи инше розпорядження. Та ці чутки не встигнуть з'явитись, як зараз же знищуються новими, цілком проталегними. «Русское Слово» подає кілька таких звісток.

* «Новое Время» повідомляє, що рада міністрів поспішає виробити новий закон про вольности, виготовлений в маніфесті 17-го октябрю. Насамперед, думают видати закон про незайманість особи і домівок.

* «Новості» як раз напикають звістку, що вже й «дома трудолюбів» і «почлепний дома» в Петербурзі приказано повернути під ярма. А разом з цією звісткою, «Рускіям Вѣдомостям» телеграфують, що міністерство законотане тим, що нема де містити в'язнів, абрає од губернаторів відомости про кількість арештованих адміністративним порядком.

Та газета цілком справедливо зауважає, що всі ці відомости тільки на перший погляд мов би суперечуть одно другому.

«Коли згадаєш, як в останні часи розвивалось питання про волю друку та про инші свободи, виготовлені в маніфесті; коли поновили в пам'яті часткові вольности, що попали в печать, про нові законопроекти за волю зборів, союзів, так ми всі приходим до думки, що всі ці відомости по газетам, які вони не проталегні, однаково правдиві. Можна бути певним, що рада міністрів виробе такий новий закон про пер важний: може власне тепер ми «робимо нашу історію» і вника судитимуть нас за всі наші вчинки, за всі гріхи вільні й невільні...

В Холмщині і Підляшші більша частина народу, прийайніш в селах—українці, «русини», а мешча (переважно по городях і містечках)—поляки. Віра там не одна, троїста: поляки—всі католики, українці православні, уніати і католики. З уніатів частина була повернена—30 літ вже тому—у православ'є, частина ж недавно, після указу 17 квітня минулого року про волю віри, перейшла у католицтво. З економічного погляду мешканці того краю діляться так, що поляки належать до заможнішого стану, а українці—до біднішого. Заможніші з українців—селая та міщан, котрих грошові інтереси тісніше зв'язані з економічно-дужчими поляками, здебільшого католики і називають себе поляками. Як бачимо з цього коротенького огляду народностей у Холмщині і Підляшші—грунт для непорозумінь і ворожнечі між ріжними класами аж троїстий: економічний, релігійний і національний. До того ще додати дивну і чудну плутанину назв і розумінь у тому краї: віра не відляється від національності і слова «католик» і «поляк» або «ях» значать там ніби все-одно... Католик—значить поляк і люди не можуть розуміти там, що поляк може бути не католик, або навпаки: католик може не бути поляком. Доходить навіть діло до такої чудасії, що два рідні брати, але не одної віри, називають себе: один поляком, а другий русином.

Ось на такому ґрунті і зародилась там страшна ворожнеча між народами, переважно на ґрунті релігійному

займаність особи, що при йому всі тюрми в Росії будуть повні, а то ще й не вистачить в них місця для політичних в'язнів».

* Коли Куллервейшов в одставку, в газетах з'явивсь звістка, що міністерство доручило розглянути аграрне питання другій комісії з Кривошеїним на чолі, яка має розв'язати це питання за поміччю крестинського банку, усунувши зовсім прамусовий викуп панської землі. А щоб власнотелі землі охотніше продавали свою землю банкові для перепродажі її селянам, і щоб не правили за землю високи грошей, уряд пропонував звестам звернутися разом з чиновниками банку з питанням і перекопуваннями до панів, щоб продали свою землю селянам. «Земельні власники», каже один з циркулярів крестинського банку, повинні перейнятися тою думкою, що забезпечення землею малоземельного селянства стає потребою не самого тільки селянства, але й всієї людности країни, що уступки частини землі селянам вимагають інтересів самих таких власників, які через те повинні йти на зустріч бажанням уряду; що тільки таким способом можна розв'язати земельне питання, якого далі затягувати не можна, бо внаслідок загрожуює страшний вибух.

«Рускія Вѣдомости» з приводу цього пишуть:

«Згожуючись цілком з думкою циркуляру про важність розв'язання земельного питання, ми дуже сумніваємось, щоб перекопування таких комісій мали, хоч який не був вплив на земельних власників. Навпаки, ми бачимо, що хоч як паліаки вони по тих місцевостях, де були аграрні розрухи, а проте вони зовсім не виявляють охоти поплачувати ціну за свою землю, і покладати на репресії банку і держави хотять вони дістати за землю ті ціни, які нагадані селяне, примушені нуждою та голодом платити за землю страшний гроші, або дістати до чогу рік прикасти. Ціни, по яким земельні власники згодні продати свою землю, такі високі, що мимовільні власники питання, а чим зможуть селяне виплатити проценти і стои.

Справді, хіба можна вважати корисною таку купівлю, за яку треба платити процентів більше, ніж дав вона доходу? З цим згожуеться і дворянський з'їзд, що постановив домагатися, щоб частину виплати панам за землю взяла на себе казна. Очевидячки казна, по їх думці, повинна доплатити те, чого не зможуть заплатити селяне. Чи ж треба крадіжого доказу, що ціна на землю, яку зараз власники її правлять з селян, більша, ніж земля справді того варта?

А чи ж можливо сподіватися, щоб земельні власники добровільно одмовились од цього підвищення ціни на землю, викликаючи потребу в її селяні. Ми завжди думали, а події останніх часів це дуже влєпнили нас в цьому, що аграрне питання тільки тоді буде розв'язане вірно, коли в основу його розв'язання буде покладено примусовий викуп. Не звертаючи до громадських почувань, земельних власників, не покладаючи на справедливост, не вказівки на важність розв'язання земельного питання мирно, полого-овно важність для культури і для всієї держави, а тільки законодавчий акт, що завив би нові порядки в земельних відносинах не залежно од вої обох сторін, може покласти міцні і вдалі основи земельного ладу селян.

Уступкою землі по справедливій оцінці, одмовляючись од надзвичайно високого доходу за право володіння землею, земельні власники можуть, по думці банку, забезпечити собі спокійне володіння рештою землі, що буде у їх в руках. Та не так думають земельні власники, і пропозиція банку не зустрічає серед них ніякого співчуття. Вони волять сидіти в обложєній з усіх боків фортеці, а ніж зробити якусь уступку селянам.

Хіба треба це доводити, що банк не може купувати землі за побільшену ціну і накласти на селян непосильні виплатки; що

такий засіб не розв'язав би земельного питання, а тільки заплував би його. В дійсності ж виходить, що класовий інтерес дужчий і примушує земельних власників іти проти земельного банку.

Циркуляр банку змагається перекопати доводом, що у казни зараз нема грошей, щоб виплачувати «верхи» за землю, яку купуватимуть селяне. Коли, мовляв, на земельних власників не може вплинути довод, що держава не повинна віддавати їх інтересам перевагу перед інтересами селян і загальнодержавними, так може зробити враження, хоч звістка, що у казни нема грошей на цю виплату.

Та земельні власники не прийнялися цими доводами. Вони так уже звикли, що казенна скриня для них завжди одчинена, що добровільно не можуть одмовитись од надії на неї. Чи ж треба ще раз доводити, що, щоб osiąгнути користних наслідків, урядові треба виступити не з циркулярами та з закладами до добрих почувань земельних власників, а з законами, заснованими на примусовому викупі».

Але треба тільки, щоб розв'язував це питання не сучасний уряд, а дума, обірана на основі вселюдного і прямого голосування. Бо тільки в такій думі знайдуть дійсну оборону своїх інтересів і ті верстви громадянства, яких це питання найбільше зачіпає; тільки тоді можна сподіватися, що воно буде розв'язане, як того бажає більшість Росії.

Нове видання.

Останніми часами в багатьох повітових містах нашої України розпочалась видавничя робота. Часто приходиться читати, що там-то й там виходить нова газета, або одібрано дозвіл на видання нового часопису—і то в таких «городках», що не так ще давно навіть і марити не могли про те, щоб мати свій «місцевий орган».

В нашому волоському повітовому місці—Кременці—також буде видаватися журнал...

Але тим часом, коли про більшість з тих видань можна сказати, що вони мають добру і святую мету піклуватися про добробут свого народу, поширити його світогляд, ближче познайомити його з вагою сучасних подій; про наш журнал, що має називатись «Возрожденіє», того не можна сказати. Під такою голосною назвою має видаватися часопис явне реакційний, метою котрого буде спинити сучасний визвольний рух і витворити в нашому обивателі—по більшій частині дуже мало культурному—той «патріотичний дух», котрий так добре дався в знаку усім тим, що називаються «людьми неблагонадежними».

А яке-то буде, «Возрожденіє», досить добре видно з оголошення редактора того журналу, начальника кременецької почти, Рожковського.

П. Рожковський каже, що його журнал матиме на меті—розікрити і показати «всю несостоятельность сучасного руху, як ненормальної, хоробливої течії мислі»... По його думці, на пріквісті XIX віку так звана «болгівня вѣка» захитала підстави виховання і з того витворились люди без догмат ладні на всяку конституцію і навіть революцію...

Колаб редактор тим тільки й обмежив ціль свого видання, то Бог би з ним. Нехай би там він собі боровся і з «болгівнями вѣка», і з людьми «без догмат», і з «еволуцією» скільки душевні завгодно, скільки дозволяє йому здобути наука... Але ж, обороняючи «інтереси релїгїї, сем'ї, виховання

дїтей», він обіцяє також обстоювати інтереси «рідного краю» (родина), котрий також вступив на небезпечну путь еволюції... Можна бути певним, що, воюючи з тією проклятою еволюцією, п. Рожковський не пошкодує сил, аби покнати й такі небезпечні наслідки тієї еволюції, як рух політичний, просвітний, національний, економічний.

Що до співробітників, то состав їх для нас ще невідомий. П. редактор тим часом розсилає по усіх усядах свої оголошення і вербує до свого видання усіх, хто йому сирияє. Але певна громадка тих співробітників в Кременці вже досить відома. Вона складається переважно з студентів духовних академій, одзначається як «істинно-русские люди», що виховані на догматах, що й досі вірять в тих трьох китах, на котрих покоїться уся наша держава, себ то—«православ'є, самодержавіє і русская народность».

Такі то люди будуть воювати з сучасним еволюційним рухом.

Смішно робиться, коли помислиш, які то люди, з яким науковим здобутком і за що беруться! Коли ж подумаєш, чи й вони можуть знайти собі чтаців серед нашого темного громадянства, і таким робом будуть по часті спиняти той рух, котрий так сильно в останні часи став проганяти велику мряку, то навіть починав злість брати...

Одно тільки заспокоює чоловіка і замінє в нього злісній настрій на смішний, то глибоке переконання, що ді таких часописів поділяти ще заміг вони появляться на світ... Ми певні, що «Возрожденіє», перше число котрого має вийти в марці місяці, появиться на світ з сухотами і після першої, а найдалше після другої блідой книжечки доведеться засівати йому вічну пам'ять... Ч. М.

Із російського життя.

— Чутки й вісти з Петербургу. Чутки, ніби Вітте бажає вийти в одставку. (Н. Ж.).

Серед аристократії ходить чутка, що міністерства: військове, морське та доріг будуть злучені в одну інстїтуцію під назвою «высший совѣтъ государственной обороны», замість суцчасного «совѣта обороны». Начальник цієї нової інстїтуції матиме права однакові з правами пресїдателя ради міністрів. (Нов.).

— Діло чорноморських повстанців. Свідки по чорноморському ділу,—артилерійські офіцери,—доводять, що з «Очакова» можна було стріляти тільки з двох гармат, що на кормі. В крейсер стріляли з батареї, полевой артилерії, пулеметів та з ескадри. Каптан Іванов каже, що він одержав приказ потопити крейсер, стреливши залпом з батареї, але не зробив цього, побачивши, що крейсер палає. Лікар Антонов дає показання проти Шмітта. Прокурор допитує його довго, оборонці не питають нічого. Міщман Вахтін, що був на варті на «Прутї», каже: Шмітт під'їхав на міноносці, піднявся на корабль, перехрестився на Севастополь й проказав: «я прийшов без зброї або вмерти, або визволити Потьомкинців». Вахтін відступився.

Ми не будемо подавати тут тих виразів, повних ненависти і прокляття, що насилають в листах до нашої редакції холмські селяне на звоїх гнобителів. Досить і наведених поперед уривків, щоб зрозуміти, що не з добра, не з братерської ласки холмські селяне перетворюються в якихсь «чорносотенців», що бояться свободи віри, автономії.

І ми звертаємось не до тих шовіністів і гнобителів, котрі вмійють тільки ображати найдорожчі почування темного селянина брехнею, насильством та здохлими псами і котами, а до кращої, поступової частини польського громадянства.

Панове! Впливайте, скільки можете, на своїх земляків, щоб не сіяли вони ворожнечу між братніми народами насильством та знущаннями, недостойними XX-го віку. Читайте ім посланіє Тараса Шевченка до братів-ляхів. Бо українці і поляки мусять бути братами—не ворогами.

Звертаємось і до холмських українців: Брати-земляки! Не всі поляки такі, як ті, на котрих ви нарікаєте так тяжко у ваших листах: є багато різних, поступових поляків, які хочуть здобути людські права для всіх людей, не тільки для своїх земляків. Не докоряйте всіх поляків за те, що де-які з них роблять вам кривди і утиски; бо, засліпивши собі очі такою ненавистю, ви хочете вставляти дрючки в колеса людського поступу і тягнете за «чорносотенцями», котрі не хочуть ні волі ні правди, ні світла.

М. П. Л.

Українці і Поляки у Холмщині.

Редакція «Громадської Думки» одержує чимало листів із Холмщини, але не має змоги друкувати всі ті листи через ріжні причини. Одна з тих причин є завзята, гірка ненависть до сусідів-поляків, що дише важким духом з кожного такого листа. У Холмщині боротьба між ріжними станами іде не тільки на економічному ґрунті, як скрізь на світі, а ще й на ґрунті релігійному та національному. І коли вже економічна боротьба неминуча, то релігійної та національної могло-бу бути, більш того: не повинно її бути.

І боляче стискається серце, коли читаємо листи, бо всяка ворожнеча між народами—сумне й прикрє з'являється, ворожнеча-ж між народами—братами по крові—ще сумніша і прикріша, а надто в наш час, коли і полякам і нам треба з'єднати всі свої сили для боротьби за громадянські права, за право йти вільним шляхом до вселюдського поступу, до розвитку всіх наших національних прикмет і талантів. По-що-ж маємо ми тепер витрачати сили народнього духа на ганебну, брато-ненавистну боротьбу, коли ті сили потрібні на иншу, куди—важнішу справу?

і національному. Обидві сторони поводяться дуже вороже одна до другої, але українці, як економічно, а через те і культурно слабші, мають подекуди право вважати себе за покривджених, а поляків за своїх гнобителів. Треба додати до цього, що більша частина польських панів і духовенства у Холмщині і Підляшші не належить до поступових польських партій, а визначається національним шовінізмом і релігійною нетерпимістю. І з огляду на це нарікання і докори русинів на національні і релігійні утиски не завжди можуть бути несправдливими.

Ось що пишуть з Холмщини селяне:

«Після маніфесту 17 жовтня поляки кажуть нам, що у нас буде Польща, а хто не схоче перейти на католицтво, або буде себе називати русином, того вивезуть у Сибір».

«Свобода віри може то і добра штука, но не для нашого краю».

«Я був уніат, ще й «упорствующий», та перейшов у православ'є. Жаль мені моїх темних братів, що вони покинули свою рідну віру, а ще гірше шкода, що вони одріклися своїх дідівських звичаїв, свого рідного язика, своєї народности, за котру їх діди і прадиди пролили стількі крові».

У своїх колонізаторських і, коли можна так сказати, «католизаторських» змаганнях де-які холмські шовіністи зживають зовсім некультурних способів, від яких одвернуться всяка порядна людина.

«У сусідньому селі живе тільки один руський господарь, і от в одну ніч вибили йому «поляки» всі вікна з ярами. В місті Межирічі в церкві вибили вікна, а в другому селі вибили в церкві всі вікна і вкинули до середини

Прокурор Ронжін просить записати в протокол, що свідок Вахтін не подає про свої обов'язки караульного офіцера. Вахтін просить у суду дозволу додати ще щось до своїх показань і каже, що Шмідт ховався під час стрелів за баржою. Шмідт, зблід, і палко протестує. З ним зчинився страшний випадок, він впав долі, і кричав нелюдським голо-сом. Оборонець Александров просив допустити до нього лікаря, але суд в сьому відмовив. Оборонці змучені. Оборонця Александрова в останні два дні приводили на суд зовсім слабим. У оборонця Зарудного посвіла частина голови.

(К. Ж.).
— Один свідок, офіцер з „Потемкина“ Суходола, якого Шмідт взяв у полон, доводить, що політичні погляди Шмідта наближаються до світоглядно конституційно-демократичної партії. Шмідт казав офіцерам з „Потемкина“, що він особисто удається до Царя, бо й гадає, що Він може дарувати установчу раду. Оборонці просять суд завести ці слова Шмідта до протоколу, бо вони можуть полекшити долю Шмідта, але суд відмовляє в тому. Погроза Шмідта, що він вішати офіцерів, як що в городі почнуть бити мирних жителів, не мала по думці Суходола серйозного значіння, а слова акту обвинувачення, ніби Шмідт „продався жидом“—несправдливий. Шмідт говорить тільки про любов до всіх людей без ріжничі віри та породи, бажав лише однакових прав для всіх. Свідок Скаловський каже, що як він довідався про приїзд Шмідта на „Очаков“, то був певний, що він заспокоїть матросів. Про команду „Очакова“ сей свідок найкращої думки. Вона лише цікавилася манифестом 17-го жовтня, просила ознайомити її з ним, з його значінням та біжучими подіями, були дуже задоволені розмовами од офіцерів про се й тільки коли ці розмови були заборонені, то матроси обурилися, почали обминати офіцерів. Всього за той день суд допустив п'яток офіцерів.

(Русь).
— До діла Вітте-Гапона. Письменника Матюшенського, що взяв у Тімірязева грошей для передачі галюнонам й втік з ними, зловлено. При ньому знайдено 21000 карб. „Руське Государство“ пише, що він відмовився повернути гроші по добрій волі, а „Наша Жизнь“ повідомляє, що Матюшенський гроші повернув і був випущений на чесне слово.

(О. Ж.).
— В Петербурзі Охорону Петропавлівської фортеці (кріпости) знову зміцнено. На мурах поставлено дві гармати: одну наведено на Каменостровський проспект, другу—на майдан перед фортецею.

Цуеимський бій.

(Записка адмірала Небогатова).

В „Нашей Жизни“ надруковано записку адмірала Небогатова, в якій він, як сам каже, старается довести, що ні під час плавби від Лібава до Цуеими, ні під час самого бою, він, як начальник третьої ескадри, не зробив нічого такого, за що його можна було-б обвинувачувати. „Все, що доведено було мені, каже він, я виконав як слід. Катастрофа під Цуеимом й здача караблів скоїлася не з моєї вини“.

Записку свою адмірал Небогатов починає описом того, як збиралася його ескадра, яким способом і яких офіцерів та матросів для неї було йому дано. „Мені, пише він, не було навіть дано право самому пошилювати про склад ескадри. Все це було зроблено до мене й без мене. Офіцерів на мою ескадру призначали аж у трьох місцях, при тому бувало й так, що офіцер, якого одне начальство призначило на яку небудь посаду, діставав од другого начальства посаду зовсім иншу. Останніх офіцерів прислано було за три дні а останній гурт матросів—за кілька годин до виходу в море. Серед матросів була сила злодіїв, п'яниць, хворих, новобранців або хоч і старих, то таких, що ніколи ще не плавали. Командіри були мало вчені. Крім того од мене раз-у-раз забирали добрих матросів на інші караблі, які ще навіть не були побудовані“.

Як погано стояла справа з людьми, так само кепсько або, може, ще й гірше, було і з караблями. „Император Николай I“—броненосець стародавньої будови, був зовсім не придатний для війни. Довелося його лагодити, але в море довелось вийти не по-латавши його. То само було й з иншими караблями. Крейсер „Владимирь Мономах“—не карабель, а „ванькавиставка“. Пароход „Русь“—торговельний пароход, зовсім старий, з першої ж ставії прийшлося його завернути назад у Лібава. Що до зброї, то наших гармат було куди гірше од японських, та й поставлено так далеко, як слів би було і як сигналі японські гармати. Так само й розривні заряди. Японські заряди розривалися на найдрібнішій часті тільки торкнувшись навіть об воду, легко робили пожежу на

наших караблях й випускали з себе отруті пари, од чого матроси дурмали, а наші заряди розривались тільки, вдарившись об карабель, тай то хіба 25 із сотні, не могли запалити й сухого дерева. Нарешті на кожному японському броненосці було по 12 або по 13 добрих дальномірів, а в нас їх було по 2, по 3, та й то офіцери й матроси не вміли коло їх ходити“.

При таких умовах Небогатова довелось вийти з Лібава, щоб прилучитися до Рожевтенського. „Під час плавби,—пише д. Небогатова на мене і команду мою припало чимало роботи: доводилось по дорозі лагодити караблі, машини, приробляти де-що своїми засобами. Треба було також вчити команду замочь 3—по 7 годин на день. І не вважаючи на те, серед матросів не було ні обуріння, ні хвороб за весь час плавби. Шукали ескадру Рожевтенського прийшлося самому і навмання, бо з морського штабу відповіли, що там не знають, де він“. Нарешті знайшовши Рожевтенського, Небогатова побував в нього 26 квітня (апріля), але за цілу годину розмови Рожевтенський а ні одним словом не згадав про бій, що мав бути та про те, як пройшли до Владивостоку. З того часу вони з Рожевтенським більш не бачились. Накази прислано йому такі, що з них не можна було навіть напевно довідатися, куди ескадра йде: чи пливтиме вона круг Японії, чи кріз Корейський пролив. Так плавала ескадра до 13 мая, коли вперше зустрілася з японськими караблями. Проби-лізть їх догадалися з телеграфічних японських апаратів, з яких видно стало, що вони перемовляються між собою. Апарати ті можна було послушати, але сього не зроблено, бо не дано було на се наказу“.

14 мая, коло другої години, вдень почався бій. „Николай I“, де був Небогатова, стояв девицям з голови, але незабаром став п'ятим, а в п'ятій годині був посередом всієї ескадри. „Під час бою, пише адмірал, ми бачили, як броненосці один за другим займалися. Горіло запевне не прибра-не дерево, вугілля та бездимний порошок. Я сам бачив, як броненосець „Бородино“ спочатку похилився, тоді випростався, знову погмалу нахилився на бік і через хвилини півтора пірнув у воду повернувшись до гори днищем, на якому повало 7—8 чоловік...“

Під час битви мені довелось визво-ляти броненосець „Суворов“. Я напад на японські крейсери і зопсував деякі з них, а одного навіть примусив зовсім з ряду вийти. І за весь час цієї битви, з половиною другою до шостої години вечора, я не дістав ні жадного приказу від командира еска-дри.

О п'ятій годині вечора, бачучи, що далі небезпечно зоставатися на тому-ж місці, і вважаючи, що недалеко вже до заходу сонця, коли японці напевно будуть атакувати мінами й розкидати міни по всій дорозі, я попрямував до Владивостоку. О 6-й годині біля „Николая I“ пройшов міноносець „Валестійський“ і передав приказ йти до Владивостоку. Тоді я дав число йти за мною і пішов до Владивостоку, а за мною караблі: „Апраксин“, „Синявин“, „Ушakov“, „Орель“, крейсер „Изумруд“ та ще якісь судна.

Вночі почався новий бій: японські міноносці без вини напали на нашу ескадру. Караблі мого відділу щасли-во ухилилися од атак, але крейсерський відділ ескадри розвіявся, лишився тільки крейсер „Изумруд“.

В 6-й годині ранку я побачив дим з п'яток караблів і перекона-вся, що то був відділ японських крейсерів, до яких незабаром прилучилися ще два крейсери. Я хотів атакувати ворога спереду, але як неприятель спостеріг мій замір, то зара-зом повернувся й став хутко оддалять-ся. Я побачив, що неприятель ухили-ється од бою, і не маючи змоги на-гнати його через те, що мої суда мали тихішу ходу, я знову подався на Вла-дивосток. О восьмій годині позад себе ми знову побачили дим 7 великих ко-раблів. То був відділ японських крей-серів. О дев'ятій годині з'явилось ще 6 великих караблів та два крейсери, а через якийсь час—ще кілька неве-ликих караблів та міноносців, і до 10 години неприятель оточив нас зо всіх боків. В нього було 27 бойових кара-блів не лічучи міноносців. Наблизв-шись до нас на 56 кабельтових, не-приятель почав стріляти і швидко знай-шовши приціл, став попадати в бро-неносець „Николай I“, наробиши на ньому чимало шкоди і поранивши кіль-ко людей. Ми-ж, хоч би й почали стріляти, то нічого не відідали-б, бо наші гармати сягали тільки на 50 ка-бельтових, а до неприятеля було 56 кабельтових. Ми залевне погибали. Не було жодної надії урятуватися. В мо-їх руках була доля двох тисяч людей.

Чи можна було далі змагатися? Команда, що на передодню відважно трималася в денному й ночному бою, зрозуміла своє становище. Неприятель вже знайшов потрібний приціл, він вже вбивав людей й руйнує караблі. Ще

кількі хвилини—і ми загинем. Я пере-конався, що битися далі не можливо, що се буде тільки даремна гільб команди. Настає час, що треба було подумати, як врятувати людей й ко-раблі“.

Що треба було робити? Ми були в широкому морі, не бачучи поблизу ні берега, ні караблів якої приязної нам держави. Човни були побиті, а які й осталися цілі, то їх під ворожим во-гнем не можна було спустити на воду. Вишукувати якихось инших заходів не було вже коли, бо ворог до решти по-бивав нас. Команда витратила вже всі сили під час бою, що тягся цілий день та ніч. Безперечно, що потопивши або висадивши у повітря свій карабель, я випулю усіх офіцерів та матросів. Переконавшись, що неможливо змагати-ся далі й зникнути судна, зберігши життя команди, я,—не висловлюючи ще своєї думки,—запитав своїх офі-церів. Всі вони заявили, що не бачать ніяких способів зроби ти шкоду воро-гам й визволити караблі з людьми. Инакше й не могло бути: ми були в океані, під гарматними вистрілами чис-ляної ескадри, нам загрожувала смерть в морі, без жадної надії на успіх.

Я рішучо заявляю, що 14 та 15 мая в Тихому океані відбувалася не війна двох рівних противників, не герць на морі, а наперед обміркована смерть, без найменшої надії на успіх“.

Хто-ж винен в загибелі флоту біля острова Цусими? (Кінець буде).

З українського життя.

— Суд. Газета „Новая Россія“ пише: 7-го февраля в квартирі повітового з'їзду земський начальник д. Саргані судив семеро селян з Черняківки ан-инської волости і одного з Никоно-рівки тієї ж волости. Суджено їх ось за що: 27 ноября 1905 року в 10 го-дині вечора пограбовано в Черняківці економію Р. Маутнера,—забрано 30 тисяч пудів усякого зерна, робито за-лізну касу, в якій було 200 карбован-ців грошей, побито й пограбовано по-суд, мебелі й все, що було в хатах, поламано хліборобські машини і инші господарські прилади. Другого дні пре-іхало начальство з козакми, але ні-яких погромників в економію не знай-шли і нікого не арештували. Через кілька днів управитель з економії за-явив пристапу, що треба потрусити де-яких селян у Черняківці і в Никоно-рівці. Заходилося трусити. У де-яких селян знайдено пшеницю, горох ове-е, де що з мебелі і так де-який дріб'я-зок. Про зерно люде говорили, що воно їх власне. Чоловік, у якого знайдено панське кірло поставив свідків, які посвідчили, що в ту ніч, як погромле-но економію, староста поставив його вартовим в економічний двір, а що кірло приніс мабуть його син хлопць років тринадцяти. Другого обвинува-ченого, в якого знайдено три пуди пшениці, в ту ніч і дома не було, бо він робив аж у городі на мліні в Вар-ського,—це посвідчили свідки з мліна.

В третього знайдено поламані замки од дверей, якісь причадили до тієї машини, що нею шиють, якісь шруби, кілька дощок. Він довів, що все це динив у його служачий в економії Бірман, якого він з усією сем'єю й з усім його добром переховував у себе під час погрому. Цей чоловік, якого обвинувачено, що покрив якісь шруби, другого дні після погрому, одвіз в еко-номію подушки, срібні ложки та инші срібні речі, все це він повиносив під час погрому з панського будинку і за-раз же другого дні все туди вернув. Це посвідчив економічний служачий Бірман. Всіх цих людей арештовано 15 декабря і сиділи вони до суду без малого два місяці. Тепер ще земський начальник прасудив їх на шість міся-ців у тюрму.

— Перед виборами. Херсонський гу-бернатор скликає виборних дворян і земців з Херсонщини радитися про ви-бори в державну думу. Зібрання це буде в Одесі. (Од. Нов.).

— З Слизавету пишуть, що губер-нська адміністрація примусила подат-ного інспектора П. Протопопова ки-нути службу і вийти з Слизавету. Протопопова думали вибрати виборцем на губернський з'їзд, що вибратиме по-слів у державну думу. (Од. Нов.).

— Жіноче віче. У Львові має зібратися віче жінок-українок в справі ре-форм виборчого права (Діло).

— Свідство про священників. В Харь-кові священик Пічета робить свідство про тих священників, що надрукували в газеті листа проти кари на смерть. Перепише дуже багато свідків. Ка-жуть, що друге свідство про цю ж справу робить поліція. Ці священники прохали архієрея Арсенія дозволити їм правити службу, бо їм тепер не забо-ронено, але архієрей не дозволив, ска-завши, що треба було попередити бути обачнішими. (Од. Нов.).

— Арешти та заслання. В Катерино-славі арештовано д. Лісовського. В Тирасполі арештовано учителя: Корні-єнка, Михаленка, Васютинського і ви-гельбу Герман. (Од. Нов.).

— Харьківська газета „Будущее“ пише, що професора Гредескула заси-лають в якийсь далекій повіт в Ар-хангельщині не на три, а на чотири роки. Ще засиляють інженера Обухова в Якутську область на п'ять років; Чередниченка—туди ж на три роки; студента Гнізділова—в далекі місця Тобольської губ. на 5 років; Бухтєва—туди ж на 3 роки; робітника Куче-рова—в Туруханський край на п'ять років; Рубінштейна (поміщика при-сяжного повіренного) туди ж на чотири роки; Виноградова в Архангельщину на три роки.

За кордоном.

„Neue Freie Presse“ пише про ту збірку народної ради, коли австрій-ський уряд оповістив проєкт загаль-ного виборчого права. Незвичайно гарно промово сказав міністр-прези-дент Гауч. Під час промови не раз розлягались гучні оплески вдоволе-них послів, алеж почувались і непри-язні для міністра голоси і навіть крики. Се гукали і кричали заступники так званої „все-німецької“ націоналі-стичної партії. Барон Гауч сказав між иншим, що сучасна народна рада, скликана на підставі старого вибор-чого права, нікого не вдволює. Така народна рада, як се виявилось останніми часами, не може побороти перешкод, що чинить недоволена частина народніх заступників і з цього приводу терплять всі загально-дер-жавні справи.

Отжеж необхідною з'являється пе-реміна виборчого статуту, щоб од по-ганого куріального перейти до спра-ведливого, загального, рівного й без-посереднього виборчого права. Гро-мадське життя так розвинулось,—ска-зав міністр-президент,—що ми ніяк не можемо обійтись без цієї переміни. Ко-ли народні заступники піддержат уряд в його змаганнях, то вони та-ким робом значно послужать всім народам Австрії. Я сподіваюсь, що після цієї реформи, коли всі матимуть рівні права, знов ожеве австрійський конституційний лад. На прикінці міні-стр висловився, що він добре знає, які його чекають великі труднощі і що може навіть йому прийдеться по-кинути посаду. Але ж, сказав Гауч, од сього ще не загине загальне ви-борче право. Я боронитиму його всі-ми силами, всіми законними спосо-бами і коли мені не вдасться прове-сти нове виборче право, то се все-таки мусить бути зроблено в близь-кій будучині, бо такої переміни ба-жає більшість людности держави. Після промови міністра до його звер-талися з привітаннями. Під час збір-ки народної ради було багато сто-ронньої публіки. Урядовий проєкт складається з п'яти частин. Всіх за-ступників має бути 455. Виборчим правом користуються всі австрійські піддані, що мають 24 роки і прожи-ли хоч один рік в якому небудь місці австрійської держави. Заступником в раді може бути той, хто найменше три роки лічиться австрійським під-даним. Народна рада має складатись з 205 німців, 230 славян, 16 італіян-ців і 4 румунів. Що до славян, то має бути 99 чехів, 64 поляків, 31 українців, 23 словаків і 13 хорватів. З цього ми бачемо, що хоч україн-ських заступників після нового права буде більше ніж тепер на 21 чол., алеж все таки ми будемо покривджені, бо число українських послів в май-бутній австрійській народній раді не зростеться з загальним числом укра-їнської людности в Галичині.

Б. Я.

У Києві.

— Дармова українська вистава. 12-го февраля у неділю вдень одбулась че-тверта дармова українська вистава в театрі Лук'янів. Народ. Дому. Була поставлена комедія Ів. Тобілевича (Карпенка-Карого) „Розумний і ду-рень“. Грав драматичний гурток, який склався з хора Народ. Дому під режисерством д. Самійленка, за дозво-лом начальника Дому д. Петровського. Не вважаючи на те, що а ні один ар-тист, можна сказати, не має ні най-меншої уяви про справжню сценічну гру, вистава все таки одбулась гарно. Були такі особи, що при виконанні п'єси утворювали навіть дійсно художницькі типи. З жіночого персона-лу назвемо д-ку Пашку, яка дуже гарно провела ролю Марти, дочки Зінька-черноморця, й д-ку Хотянов-ську (Оларка, Гайдуриха, удова). З муштин визначемо: д. Коваленка, який з ширим чуттям виконав ролю Дани-ла, і д. Малого в такій незначній ро-лі, як хлопець-наймит Окунів. Всі инші особи більш-менш нічоенько грали.

Хоч при грі п'єси траплялись знач-ні дефекти, та публіка засталась за-доволена нею...

— Салдатський спектакль. 11 Люто-го в казармах 44 піхотного камча-тського полку був спектакль, якого урядив батальйонний командир д. Лек-де-Латомбель. Були виставлені дві

п'єси: „Кум Мірошник, або сатана у боці“ вовелів-жарт Дмитренка, та комедія М. Старицького „Як ковбаса та чарка то минеться й сварка“. Гра-ли салдати-аматори і досить добре. Ролі Феськи та Горпини симпатично виконала добр-ка**. З чоловіків най-краще грали дд. Догматирський, Ба-барикін та Воронов, так само були на своїх місцях і дд. Дементьев, Ма-люк і Коваленко. Після спектаклю був концертний відділ, в якому прий-няли участь співи д-ка** та д-ка**, ор-кестри гітаристів та струнний квін-тет. Вечір 11 Лютого був з добро-чинною метою на користь хворому писареві, а 10 Лютого—за-для салда-тів. Треба зазначити симпатичну дум-ку батальйонного командира д. Лек-де-Латомбель становити українські спектаклі за-для салдатів і це вже вдруге в цім році (перший раз вистав-ляли „По ревізії“ та „Буващину“). Треба було бачити обличчя салдатів, з яковою вони цікавістю слідили за п'єсою, так само й за музикою у концерті, як весело вони сміялись, особливо над дворянською примхою Шпоньки, і як одностайно запрошу-вали повторити номер! Побільш та-ких вечорів—це уперше дало б роз-виток салдатам, а удруге зближувало б офіцерів з салдатами. Тільки треба пильнувати репертуара п'єс, бо ви-ставу такої п'єси, як наприклад „Кум мірошник“ неможна лічити вдат-ною.

— Нагорода за завчасний приход поїздів. Міністр дорог звернув увагу на те, що дуже часто пасажирі і товарні поїзди не приходять в ту по-ру, коли їм назначено. Щоб надалі поїзди приходили правильно, міністр дорог доручив управлінням залізних дорог, а також південно-західних до-рог: установити строгий контроль за простоем поїздів на станціях, нака-зати участковим агентам тяги догля-дати за тим, щоб машиністи приводи-ли поїзди по розписанню, а коли поїзди спізнюються, то щоб побилювали шкортість. За завчасний приход поїз-дів назначється нагорода, а коли поїзд спізниться без важливої причи-ни, то машиністів будуть карати штра-фом.

— Труси в Кирилівській больниці, 11 февраля від 7 1/2 годин вечора до 12 ночі зроблено поліцією труси в буди-нку Київ-Кирилівської земської больниці по квотарю старшого ліка-ря П. И. Нечая і лікарів дд. Куняева та Румянцевої.

— Арешти. Що-дня з різних місць приходять звістки про арешти по се-лах Київської губ. земських служачих: фельдшерів і учителів за те, що вони розказували селянам про мани-фест 17 октября, а де-яких обвину-вачують в організації всеросійської селянської спілки. Так напр. На днях арештовано в г. Черкасах двох учи-телів городської двохкласної школи.

— Зібрання лікарсько-санітарної комісії. 14 февраля у 8 годині вечора, в по-мешканню Київської губернської зем-ської управи, відбудеться зібрання лі-карсько-санітарної комісії. Будуть роздвлятися проєкт статуту Київ-ської земської фельдшерської школи.

— З 10 февраля при губернській зем-ській управі засідає ревізійна комісія, яка повіряє земські росходи за мину-лий рік.

— Сипний тиф. Уманська повітова земська управа повідомляє київську губернську земську управу, що на передмісттю г. Умані і по де-яких се-лах уманської волости люде slabують на сипний тиф. Для боротьби з сею хворобою управа просить назначити фельдшера.

Телеграми.

С. П. Т. А. 14 февраля.

ПЕТЕРБУРГ, 13 февраля. Височайшим указом відкриття державної думи призначено на 27 априля.

КЯХТА, 12 февраля. Арештовано редактора „Байкала“, власителя дру-карні, одного співробітника газети, міщанського старосту і двох учи-телів. Друкарня „Байкала“ запечатана.

МИНСК (Губернський), 12 февраля. Списки виборців до державної ду-ми будуть оголошені до 25 февраля.

РОМНИ, 13 февраля. Справник звелв жителям, котрі мають зброю без дозволу, здати її поліції. Місце коло тюрми стережуть пильніше. Тру-шено кілька учеників реальної шко-ли, яких вже увольнено.

В городі і повіті все спокійно. В кількох селах вже вибрано вповнова-жених для участі в виборах до дер-жавної думи.

ПЕТЕРБУРГ, 13 февраля. Старшо-го юрисконсульта міністерства спра-ведливости (юстиції). Верьовкіна на-значено виконувати обов'язки діректо-ра першого департаменту міністерства справедливости.

ФЕОДОСИЯ, 13 февраля. Сьогодні випущено з тюрми, по приказу жан-дарського начальства члена земської

управи Ярцева, санітарного лікаря Розанова, і лікаря Салтиковського, котрі були арештовані на минулому тижні у Ялті і сиділи в тюрмі в Феодосії.

БУДАПЕШТ, 12 февраля. В засіданні муніципалітету (городської управи) президент Руднай приє бургомістрою (городському голові), двох чи трьох членів муніципалітету та багатьох поліцейських прочитав королівський лист в якому гудиться діяльність муніципалітету, що до уряду, й заявляється що,—завважаючи на даремність спроб впорядкувати діяльність городського уряду і постановити її на законний шлях,—король назначає Руднай і поліцейські вишійши. Через п'ять хвилин засідання знову почалося при тих членах, що не були при читанні листа. Всі пристали до пропозиції обер-бургомістра, в якій зазначається межі королівської влади і висловлюється, що вповноважений королівський комісар не має права надавати собі власть державного уряду. Протизаконне закриття парламенту і призначення вповноважених комісарів свідчить, що конституційні закони занахаяні. Муніципалітет протестує проти скасування конституції і вважає прикази комісара за незаконні і не обов'язкові, але висловлює надію на любов короля до вірного венгерського народу і на спільну працю короля й народу на користь конституційній Венгрії і щастя її народів.

ТИФЛІС, 12 февраля. За останній час в городі бувають грабіджі і вимогательство грошей. На цих днях обікрадено аптеку Кочерьова. Злочинців не зловлено. На квартиру лікаря Майсуриана, коли він приймав хворих, увійшли 10 душ з револьверами і відібравши гроші і годинник, утікали. Коли жінка лікаря почала кричати, прийшов околочний і вистрілав у лікаря три рази; лікаря тяжко ранено у руку, кістка рострошена. Околочного арештовано.

ОДЕСА, 12 февраля. В дві години ночі трушено дом Штернберга на Трехпольному переулку. Анархист стріляв кілька разів в поліцію. Тяжко ранено: дворника, його жінку і околочного. Анархист мав при собі зброю і бомби. Він сховався на горіще. Тоді викликали військо. Анархисти кинули з горіща дві бомби, котрі розірвалися, але не зробили нікому шкоди. Вистрілали в дах вбито трьох анархистів, а двох арештовано. Цей випадок зробив велике вражіння в городі.

МОСКВА, 12 февраля. На зібранні з'їзду союзу 17 октября що до питання про церкву порішили, що треба було встановити одділи для розглядання церковних питань в Москві, Петербурзі, Новочеркаську, Воронежі, Катеринославі та Орлі. До таких одділів можна приймати православних, старообрядців, і таких людей другої віри, що цікавляться питанням про церкву, хоч би ті люди і не належали до союзу 17 октября. З'їзд признав свободу віри і що потрібно скликати для церковних справ собори; з'їзд рішив що треба доручити окремій комісії міркувати над земельним питанням і настановити такі комісії, які б рішали питання, що можуть виникати про землю по окремих місцях. Такі комісії повинні складатись з людей, що обрані вільно народом. Далі рішили, що союз не може приймати до себе таких партій, що не хотять конституційної монархії, не обстоюють за єдність та неподільність Росії, не добувають свобод, обійнятих маніфестом 17 октября, або хотять установчої ради.

ПРКУТСЬК, 12 февраля. Сюди приїхав генерал Лівич.

ПЛОЦК, 12 февраля. Було передвборче зібрання християн різних партій. Сврей, що складають тут коло трьох четвертей городян, збираються окремо.

ПЕТЕРБУРГ, 12 февраля. Міністр внутрішніх справ подав до державної ради проект, щоб доповнити ст. 45 родового положення 1892 року приміткою, яка б дозволила міністрові на прозвіби городських дум дозволити робити вибори записками, які будуть подаватись самими виборцями председателям виборчих зібрань. Записки пишуться виборцями на зібраннях або до зібрання і подаються закриті. В записках записуються ті, за яких подано найбільше голосів. Коли голосів маюють кілька чоловік порівню, то вибори робляться жеребом. Проект буде розглядатись 18 февраля.

В приватних школах Прибалтицького краю думають учати красивими мовами. Питання це обговорюватимуть в державній раді 17 февраля.

По правилам, оголошеним міністром, правді страйків по фабриках та заводах, що належать до морського мі-

ністерства, увольняються і не будуть прийняті знов на роботу. Зібрання в будинках не дозволяються і тих, котрі були на зібранні, мають карати по правилам з 2 декабря 1905 року тюремю від одного року і 4 місяців до 4 років.

Мають побільшити штат жандармських і поліцейських управлінь на петербурзьких, московсько-кашиїнській і тамбово-уральській залізницях.

Прокурора московської судебної палати тайного совітника фон-Клугена назначено начальником головного тюремного управління.

ВАРШАВА, 12 февраля. В виборче зібрання на Празі вперлася товпа соціалістів з револьверами. Счинилась бійка. Одного чоловіка, що був на зібранні, вбито, і кількох ранено.

КАЛІШ, 12 февраля. По приказу вишого католицького духовенства увелено двох ксьондзів, котрі належали до секти Маріявітів. Сектанти не признають зверхности папи і домагаються щоб ксьондзи були виборні. Вони вважають за образу Бога, щоб духовенство ветрвало до політики і брало гроші за треби. Помічають, що в сектантських парафіях не переслідують російської мови. Прихожане сектанти вважають за незаконне увільнення 2 ксьондзів і не пускають у парафію нових ксьондзів.

НОВОЧЕРКАСЬК. Вчора генерал-ад'ютант князь Голіцин передав Донському війську Парську грамоту, котра потверджує всі права, що були даровані війську до того. Сьогодні у війську святкують таку милость.

Заграничні телеграми.

ПЕКИН, 12 февраля. Ходять чутки про розруку, через те 11 февраля пороблено заходи щоб запобігти розрухам. Найвищі начальники поліції були покликані в дворець. Після поради сторожа круг тої часті дворця, де стоїть дворець богдыхана, побільшено вдвое. Військо стало коло будинків, в котрих живуть вищі мандаріни. Однак в городі було зовсім тихо і ніяких непорядків не було.

БЕРЛІН, 12 февраля. Під час прийому в дворці принц Альбрехт поздоровив імператора від імені армії та флоту з приводу 25 роковин з дня весілля імператора, а також з приводу шлюбу сина імператора. Імператор Вільгельм, відповідаючи, сказав, що принц Альбрехт нагадає своєю особою славі часи відродження імперії. Мої боеві сили на землі та на морі, казав далі імператор,—се моя перша й остання думка. Імператориця-ж раз-у-раз піклується, щоб зменшити злидні та хвороби в народі. Дай Боже, щоб не счинилась війна, але як-би вона й почалася, то я певний, що армія виявить свою силу так само, як і 35 років тому.

Дописи.

М. Трипілья (київського пов.). Не мало хвилю парафіян трипільської введеної церкви такої випадок: перед різдвяними святами свящ. Іван Левіцький оповігив парафіян, щоб вони після служби по знову зібрались до церкви. Коли люди зібрались, то помішник благочинного свящ. Малевич прочитав таку бумагу, що буцімто київська консисторія скинула з посади церковного старосту Якова Заброду за те, що він не ввічливо обходиться з батюшкою і не слухає його, й через те консисторія дає наказ вибрати другого старосту. Парафіяне вислухали прочитане о. Малевичем і сказали йому, що консисторія не має права скидати старосту без всяких на те причин; що старосту вони вибирали, вони й скинуть, коли на се прийде час. Після цього Заброда оповів, що батюшка нападається на його і через те він і сам залишить посаду, але тоді як добуде строку, в ведико-му пості. Малевич вчепився до слова і знов наполягав вибрати тепер-же старосту, але парафіяне, обурені на посіданням батюшки, нагримали на старосту, веліли йому слухати і од вибора другого одказались.

Роскажу, як це все сталося. Вся неввічливість й неслухняність Заброди—чоловіка уже старого, тихого й чесного—виявилась і виявляється в тім, що він береже інтереси парафії так, як ніхто їх до того не беріг. Заброда служить шостий рік і зібрав за сей час для церкви кілька тисяч карбов. До сього-ж часу церковна скарбница була порожня. Як розуміти таку ріжницю? Скажуть, що тоді парафіяне були менш побожні, менш звертали уваги до церкви, або може були менш заможні, ніж тепер?—Ні, все як раз навпаки: діди й навіть батьки наші були далеко заможніші, більш побожні й вправильні до церкви, і значить доходи були. Де-ж вони? Про се знають пан-отці та ті старости, що служили з ними. Тепер парафіяне більш розуміють свої інтереси, ніж їх діди, і ніякого

свавільства не дозволять,—що вони й доказали на збірці.

Парафіянин.

Глухівський повіт (чернігів. г.). Цими днями трапилось мені бути по деяких волостях. Виходить, що тепер, в передвборчі часи, вся адміністрація, якій підлегли волосні правлення, зложилась на їх накинута ширення між селянами ріжної „чорносотенної літератури“—як висловився один з писарів. Доволі тільки увійти до писарні якоїсь волости, щоб побачити цілі купи зразків цієї літератури. І чого тільки тут нема? Ось—„Воть голось наш православные, родные“—неписьменный утвір якийсь двох добродів, „Письмо къ русскимъ крестьянамъ“—„Отъ совѣта всероссійскаго союза землевладѣльцевъ—крестьянамъ и мелкимъ землевладѣльцамъ“, книжечки видання „Кружка друзей“, „свободы и порядка“, „Чего хотять люди, которые ходять съ красными флагами?“ і багачко инш. Окрім того лежать чималі купи „Объявленій“ глухівського комітету „партії правового порядку“, які глухівська земська управа розсилає по волостях теж для ширення; „объявленія“ ген.-ад. Пантелеева, глухівського справника та инших. Треба додати, що в свій час хоч і з великим запізненням було розіслане по волостях, здається, тільки по три примірники царського маніфесту від 17 жовтня. Глухівська зем. управа, що друкує безліч ріжних „воззваній“ згаданого літератури, не спромоглась надрукувати маніфесту стілько примірників, щоб хопило хоч по одному на село.—„І оце все треба роздавати людям, а инше ще й під росписку“,—скаржився мені один писарь.

Така в Глухівщині передвборча агітація! Б чутка, що вибори від селян одбудуться 26 лютого, але офіційного повідомлення до волостей ще не було.

Залізничні Поїзди.

Південно-Західна (Юго-Западня) дорога.	№ поїзду	Одходить з Києва	Прибуває до Києва
Кур'єр 1, П, кл. Одесса Варшава.	1	9 г. 00 в.	2 9г. 45х. р.
Кур'єр 1, П, кл. Брест, Варшава.	9	6 г. 55 х.в.	10 1 г. ран.
Почтов. 1, П, III кл. Одесса, Брест, Білосток, Гравю.	3	9 г. 15х.р.	4 9 г. веч.
Почтов. 1, П, III, Сарни, Ковель, Варшава.	3	11 г. 25х.р.	4 8г. 25х. в.
Пассає. 1, П, III кл. Брест, Білосток.	13	12 г. 05х.в.	14 6г. 56х. р.
Пассає. 1, П, III кл. Одесса, Умань.	5	12 г. 30х.в.	6 6г. 15х. р.
Пассає. 1, П, III кл. Бердичів, Радзівилів.	11	8г. 25х. в.	12 10г. 26х. р.
Пассає. 1, П, III кл. Одесса, Волочицьке.	7	9 г. 35 х. в.	8 8г. 15х. р.
Мішан. 1, П, III, кл. Одесса, Брест.	15	8 г. ран.	16 7г. 35х. в.
Пассає. 1, П, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Катеринополь.	19	10 г. 50х.р.	20 5г. 59х. д.
Почтов. 1, П, III кл. Фастів, Знаменка, Миколаїв, Катеринополь.	17	11 г. 20х. в.	18 7г. 15х. р.
Мішан. 1, П, III кл. до Білої Церкви.	27	4г. 35х. д.	28 9г. 15х. р.
Пассає. 1, П, III кл. Сарни, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург.	5	11 г. 50х. в.	2 7г. 35х. р.
Мішан. IV Київ, Одесса, Брест, Знаменка.	31	10 г. 03х. в.	32 1 г. 10х. д.
Московсько-Києво-Вороніж. залізні. дорога.			
Швидк. 1, П, III кл. Москва.	2	11 г. 40х.р.	1 6г. 00х. в.
Почтов. 1, П, II кл. Москва, Курськ.	4	11 г. веч.	3 7г. 30х.р.
Пассає. 1, П, III кл. Курськ, Москва, Вороніж.	6	12 г. 50х. д.	5 4 год. дня
Пассає. 1, П, III кл. Курськ, Вороніж, Харьків, Петербург.	8	8г. 05 х. в.	7 10г. 35х.р.
Києво-Полтавська залізніа дорога.			
Почтов. 1, П, III кл. Кременчук, Полтава, Харьків.	4	12 г. 15х. в.	3 7г. 10х. р.
Швидк. 1, П, III кл. Полтава, Харьків, Лозова, Ростов, Севастополь.	2	6г. 17 х. в.	1 8г. 47х. р.
Тов.-пассаєжир. II, III кл. Полтава, Харьків.	12	8г. 30х. р.	11 9г. 45х. в.

Видає і за редакцію відповідає **Володимир Леонтович.**

Оповітки.

МОЛОДИЙ ЧОЛОВІК шукає служби в конторі, або де инше; має атестати; згоден на виїзд. Михайлівська 16, 19 Павловському. 17—3—2

В книгарні Київської Старини

Продаються ось які нові українські книжки.

- Бордуляк. Т.-Оповідання. К. р. 1903, п. 75 к. і 1 р. 25 к.
- Вовчок М. Оповідання т. т. I і II, К. р. 1902 по 50 к. і 75 к.
- Грушевський М. Історія України Русі, Львів т. т. I, II і III (видання друге по 3 р. 60 к., т. V, перша половина, 2 р. 40 к. (IV друкується)
- Грінченко Б. Писання, т. т. I поезія і II проза по 1 р. 50 к. і 2 р.
- Глібов Л. Твори. К. р. 1904, ц. 75 к. і 1 р. 25 к.
- Байки К. р. 1904, ціна 20 к.
- Досвітні Огні. Український декламатор К. р. 1906, ц. 1 р. 25 к. в гарнй оправі 1 р. 75 к.
- Демченко І. Українське весілля з піснями. Од. р. 1905, ц. 20 к.
- Ефименко А. Южная Русь т. т. I і II С. П. Б. р. 1905 по 2 р.
- Е. П. Мале та розумне. С.-Пб. р. 1906, ціна 8 к.
- Загірня М. Оборонне покровд. (про Лінкольна) С.-Пб. р. 1905, ц. 10 к.
- Календарь-Веселка. на рік 1906, ціна 60 коп.
- Куліш П. Чорна рада, хроника 1663 року, Одесса р. 1900, ціна 50 к. 8 м люнками (велен. паперу) 2. р.
- Комарь М. Т. Г. Шевченко. В літер. і іскусстві Од. р. 1900, ц. 75 к.
- Кониський Ол. Ходімо за ним. С.-Пб. р. 1905, ц. 5 к.
- Квітка К. Пісні з нотами, гармон. Яновского, К. р. 1902, ц. 30 к.
- Коваленко Ол. Горбокопик, казка К. р. 1906, ц. 20 к.
- Левіцький І. Повісті т. т. II, III і IV К. р. 1905, по 1 р. 50 к. за том
- Над Чорним морем К. р. 1906, ц. 1 р. 25 к.
- Київські прохачі. К. р. 1906, ц. 60 к.
- Мирий П. Твори, т. II, К. р. 1906, ціна 1 р. 50 к. і 2 р.
- На вічну пам'ять Котляревському. Збірник К. р. 1904, ціна 3 р. 50 к.
- Перша ластівка, збірник творів молодих письменників X, р. 1905 ц. 1 р. 20
- Розвага. Український декламатор К. 1905 р., ц. 1 р. 25 к. і 1 р. 75 к.
- Стефанік В. Оповідання С.-Пб. р. 1905, ц. 70 к. і 85 к.
- Тобілевич І. Драма і комедії. Полтава 1905, ц. 1 р. 50 к.
- Франко І. Твори, т. т. I, II і III по 65 к. і 85 к. за том.
- Яновська Л. Оповідання К. р. 1906, ціна 75 к. і 1 р. 25 к.
- Фотограф. портрети українських письменників, артистів і гетьманів на 1 50 к., 1 р. 20 к. і 30 к.

Откриті листи з українськими письменниками, артистами, гетьманами і видад ц. по 5 к.

Всі ці книжки можна дістати в книгарні Київської Старини, Безаковська,

31-го січня 1906 р. почне виходити у Петербурзі літературно-політ ний місячник

„ВІЛЬНА УКРАЇНА“

орган, присвячений інтересам українського пролетаріату.

Передплата на рік 3 карб., на пів року 1 карб. 80 к.

Окрема книжка коштує 30 коп.

Виходитиме у розмірі 5 аркушів. Передплатні гроші просимо засилати С.-Петербург, Невський пр., № 139, кв. 60 А. Шаблоно.

Редакція і адміністрація Невський пр. 139, кв. 60.

Редактор-видавець А. Шаблоно. Редактор І. Личко

XI годь изданія. XI годь изданія

Открыта подписка на 1906 годь на еженедельный сельскохозяйственный журнал

ХУТОРЯНИНЪ,

органъ Полтавскаго общества сельскаго хозяйства. ціна 2 р. въ годь, на полгода 1 р.

Программа: 1) Правительствоя распоряженія и извѣстія. 2) Дѣятельность мѣстныхъ сельскохозяйственныхъ обществъ, ихъ отдѣловъ и отдѣленій 3) Статьи по сельскому хозяйству, промышленности и торговлѣ, экономикѣ и технической. 4) Хроника, сельскохозяйственное обозрѣніе и корреспонденція. 5) Сельско—хозяйственная и экономическая дѣятельность земскихъ учреждений. 6) Библиографія и обзоръ сельскохозяйственной и экономическй литературы. 7) Сельскохозяйственный фельетонъ. 8) Смѣсь и мелкія извѣстія 9) Вопросы и отвѣты. 10) Торговья извѣстія. 11) Обзорнія и извѣстія погодъ. 12) Объясненія.

Кромѣ еженедѣльныхъ номеровъ въ размѣрѣ 2—3 печатныхъ листовъ подписчикамъ, по примѣру прежнихъ лѣтъ, будутъ высланы безплатныя цѣ мѣ.—Въ 1905 г. всѣмъ год. подписчикамъ были разосланы помимо сѣмья кормовыхъ растений „Справочникъ по устройству учреждений мелкаго кредита, потребительныхъ обществъ и сельскохозяйственныхъ обществъ малой района“.

Плата за объявленія: за одну строку петита въ концѣ текста 8 коп., впереди—вдвое.

Подписка принимается: въ г. Полтавѣ—въ конторѣ редакціи „Хуторянинъ при Полтавскомъ Обществѣ сельскаго хозяйства.

ЛИТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК

місячний літературно науни й суспільного життя, IX рік видання, виходить у Льв під редакцією М. Грушевського, В Гнатюка і І Франка книжками 12—1 арк. Рчна передплата для Росії 8 руб. (можна платити частинками), півріч 5 руб, поодинокі книжки 1 р

ЗАПИСКИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

український науковий журнал, під редакцією М. Грушевського, XV рік, виходить що два місяці книжками по 15 аркушів. Передплата в Росії 6 руб. на р поодинокі книжки по 1 р. 50 коп.

Послати на адресу: Львів (Lemberg), Австрія, Чарнецького 26, Лут-Нау Вістник (Anzeiger für Literatur und Wissenschaft), або Наук. тов ім. Шевчен (Sevchenko-Gesellschaft der Wissenschaften), або Київ, Безаковська 14, книгар „Київ. Старини“.

Як скоро тамоши відосини позволять, в Києві будуть отворені відділи редакції

„Рідний Край“

Політична, економічна, літературна і наукова часопись

ТИЖДНЕВА, З ДОДАТКАМИ СЕРЕД ТИЖДНЯ ПРО ВІС ПОВИНИ, ВИХОДИТЬ В ПОЛТАВІ. Часопись служитиме для оборони інтересів усіх трудящих людей, для добра і вс нашому краю.

Передплата на цілий рік—з 1 січня (января) 3 карбованці з пересилкою, півроку 1 р. 80 к. з перес., на 1 місяць 35 к з перес, оди номер вистається за 10 коп. (можна марками)

Редакція і Контора въ Полтаві, ул. Котляревського, книгарня Гр. Маркевича.

Видає Гр. Маркевич. Редактори: М. Дмитрієв та Гр. Коваленко.